

MEZŐTÚR VÁROS POLGÁRMESTERE

*Előkészítésben közreműködött:
Önkormányzati és Jogi Osztály*

*Az előterjesztést véleményezi:
Művelődési, Oktatási és Sport
Bizottság*

ELŐTERJESZTÉS

**Mezőtúr Város Önkormányzat
Képviselő-testületének**

2023. április 27-i ülésére

a Település Értéktár Bizottság 2022. évi tevékenységéről szóló beszámoló elfogadására

Tisztelt Képviselő-testület!

Mezőtúr Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a magyar nemzeti értékekről és hungarikumokról szóló 2012. évi XXX. törvény 3. §-ban kapott felhatalmazás alapján a 173/2013. (VI.27.) képviselő-testületi határozatával létrehozta a Mezőtúri Települési Értéktár Bizottságot.

A magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII.01.) Korm.rendelet az alábbiak szerint szabályozza a települési értéktárak működését:

4. § (1) A Települési Értéktár Bizottság működési szabályzatát a települési önkormányzat határozza meg. A Települési Értéktár Bizottság

a) legalább három tagból áll,

b) munkájába bevonja az országos és területi közművelődési szakmai szolgáltatást biztosító szervezetet, továbbá bevonhatja az értékek gyűjtésével, megőrzésével, hasznosításával

foglalkozó országosan és területi szinten működő szakmai, egyházi vagy civil szervezeteket, valamint egyéb szakértőket, és

c) évente beszámol a tevékenységéről az alapító önkormányzatnak.

Az előterjesztés mellékletét képezi a Mezőtúri Települési Értéktár felvett elemeiről szóló lista.

A jogszabályban foglaltaknak eleget téve Berczeliné Boldog Mária elnök elkészítette a Települési Értéktár Bizottság 2022. évi munkájáról szóló beszámolóját, mely a határozati javaslat mellékletét képezi.

Kérem a Tisztelt Képviselő-testületet az előterjesztés megvitatására és a döntés meghozatalára.

Mezőtúr, 2023. április 18.

**Szűcs Dániel
polgármester**

*Határozati javaslat***Mezőtúr Város Önkormányzata
...../2023. (IV.27.) képviselő-testületi határozata****a Település Értéktár Bizottság 2022. évi tevékenységéről szóló beszámoló elfogadásáról**

Mezőtúr Város Önkormányzatának Képviselő-testülete Magyarország Alaptörvénye 32. cikk (1) bekezdés b) pontja, továbbá a magyar nemzeti értékek és hungarikumok értéktárba való felvételéről és az értéktár bizottságok munkájának szabályozásáról szóló 324/2020. (VII.01.) Korm.rendelet 4.§ (1) bekezdésének c) pontja alapján az alábbi határozatot hozza:

Mezőtúr Város Önkormányzatának Képviselő-testülete a Települési Értéktár Bizottság 2022. évi tevékenységéről szóló beszámolóját a jelen határozat melléklete szerint elfogadja.

Felelős: Szűcs Dániel polgármester

Határidő: azonnal

A határozat végrehajtásában közreműködik:

Önkormányzati és Jogi osztály

A képviselő-testület határozatáról értesül:

1. Szűcs Dániel polgármester, Helyben
2. Patkós Éva alpolgármester, Helyben
3. dr. Enyedi Mihály jegyző, Helyben
4. dr. Balla Vilmos aljegyző, Helyben
5. Képviselő-testület tagjai, Helyben
6. Művelődési, Oktatási és Sport Bizottság, Helyben
7. Mezőtúri Közös Önkormányzati Hivatal Önkormányzati és Jogi Osztály, Helyben
8. Mezőtúri Települési Értéktár Bizottság, Helyben

Mezőtúr, 2023. április 27.

**Szűcs Dániel
polgármester**

**dr. Enyedi Mihály
jegyző**

A Mezőtúri Települési Értéktár elemei

1. Mezőtúr város címere
2. Mezőtúr hagyományos településszerkezete
3. Mezőtúr határának tanyavilága (épületek, életmód, gazdálkodás)
4. Mezőtúr környékének holtág-rendszere, az ehhez kötődő kulturális és természeti értékek / A Peresi és a Halásztelek-Túrtó-Harcsás-Holt-Körösök **(Megyei Értéktár elfogadott eleme)**
5. Bel- és külterületi határrészek és földrajzi helyek elnevezése
6. Mezőtúr (alapfokú, középfokú) iskolái, iskolaváros jellege
7. Mezőtúr műemlékei és műemlék jellegű épületei, valamint helyi védelem alatt álló épületei
8. A túri vásár **(Megyei Értéktár elfogadott eleme)**
9. Az ArTúr Fesztivál
10. Az EastFest
11. A Mezőtúri Képzőművészeti Alkotótelep (Takács-tanya) épülete, művészi tevékenysége és a műalkotások **(Megyei Értéktár elfogadott eleme)**
12. A Túri Fazekas Múzeum és a Badár Emlékház és Műhely épülete, gyűjteményei
13. A Kun Zsigmond Néprajzi Gyűjtemény
14. A városunkban élő Népművészet Mestere és Népi Iparművész címmel rendelkezők munkássága
15. A mezőtúri fazekasság **(Megyei Értéktár elfogadott eleme)**
16. A Badár-család munkássága, kerámiáik
17. A gasztronómia elemei a helyi kultúrtájban: Túri bicskás hús; Túri perec; ujjperec. A birkahús (juhhús) az emberi élet fordulóihoz és az ünnepekhez kötődő fogyasztása
18. A mezőtúri tájszólás – a „túrias beszid”
19. Hortobágy-Berettyó Hármas zsilip és Árvízkapu **(Megyei Értéktár elfogadott eleme)**
20. Pikó Pál az önálló Mezőtúr-Mesterszállás Ármentesítő Társulat első igazgató főmérnökének munkássága.

21. A földikutya populáció **(Megyei Értéktár elfogadott eleme)**
22. Alföldi téglárium című feliratos téglák állandó kiállítása
23. Mezőtúr híres orvosai és patikusai
24. A mezőtúri birs
25. Várostarténeti jelentőségű fák
26. Mezőtúri Helytörténeti Füzetek
27. Mezőtúr köztéri műalkotásai, emléktáblái és emlékhelyei
28. Kupai Sándor népi fafaragó művész munkássága **(Megyei Értéktár elfogadott eleme)**
29. Csigatészta készítése és a hozzá kapcsolódó népi szokások, hagyományok
30. Csabai Wagner József és Szalay Béla mezőtúri festőművészek munkássága
31. A topogó és a tarhonyatészta népi gasztronómia elemei és a kapcsolódó hagyományok, szokások
32. Mezőtúri citerás népzenei műhely **(Megyei Értéktár elfogadott eleme)**
33. Gyalog Magda életműve
34. Mezőtúron található II. világháborús áldozatok sírhelyei, kiemelten a Pusztabánrévei sírhely
35. A mezőtúri génbank
36. Mezőtúri fényképészek
37. I. világháborús mezőtúri sírok
38. A mezőtúri városi helytörténeti gyűjteménytár
39. Jeles mezőtúri nótaénekesek
40. A Draskovits kerámia gyűjtemény
41. A mezőtúri múzeumbárátok szakkör tevékenysége
42. Mezőtúr és Vidéke – Mezőtúr önkormányzati lapja

43. Lámpás – a Bodoki Fodor Helytörténeti Egyesület honismereti, közművelődési és irodalmi lapja
44. Túri Kalendárium
45. Trianoni megemlékezések eseményei Mezőtúron
46. „Mezőtúr a XX. században” és a „Mezőtúr régen” elnevezésű digitális fotótár
47. Compó, a doktor hal: a mezőtúri Hortobágy-Berettyó Főcsatorna és a Peresi holtág jellegzetes hala
48. Kaán Károly természeti- és környezetvédelmi verseny

Beszámoló a Mezőtúri Települési Értéktár Bizottság munkájáról

Az Országgyűlés 2012. április 2-i ülésén fogadta el a magyar nemzeti értékekről és hungaricumokról szóló 2012. évi XXX. sz. törvényt. Megalkotásának célja az országos éshelyi értékek tudatosítása, számbavétele és védelmének biztosítása volt. A jogszabály az önkormányzatokra kötelező feladatot nem rótt, csupán lehetőségként ajánlotta a helyi (települési) értéktárak létrehozását, amely a megyei, az országos és a külhoni értéktárakkal együtt képezne egységes egészet. Idézem a törvény vonatkozó részét:

3. Települési, valamint tájegységi értéktár

*3. § * (1) A települési önkormányzat települési értéktárat hozhat létre.*

*(2) * A települési önkormányzat Települési Értéktár Bizottságot hozhat létre, amely - az e törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározottak szerint - azonosítja a településen fellelhető nemzeti értékeket, létrehozza a települési értéktárat és nyilvántartás céljából megküldi azt a Vármegyei Értéktár Bizottság részére.*

*(3) * Több földrajzi, történelmi vagy néprajzi szempontok alapján szomszédos települési önkormányzat Tájegységi Értéktár Bizottságot is létrehozhat, amely elkészíti a tájegységi értéktárat és annak adatait megküldi az érintett Vármegyei Értéktár Bizottságok részére.*

*(4) * A települési önkormányzat a települési, tájegységi értékek azonosításával, a települési, tájegységi értéktár létrehozatalával és annak gondozásával, valamint adatainak az érintett Vármegyei Értéktár Bizottság részére történő megküldésével megbízhat a település, tájegység területén működő, nemzeti értékek azonosítását, gondozását végző állami, települési önkormányzati, egyházi vagy civil szervezetet, közalapítványt, ilyen szervezet által fenntartott intézményt vagy annak szervezeti egységét, vagy a településfejlesztésben tevékenykedő külső településfejlesztési, vidékfejlesztési szervezetet (a továbbiakban együtt: települési szervezet). A települési szervezet jogai megegyeznek a Települési Értéktár Bizottság, illetve a Tájegységi Értéktár Bizottság jogaival.*

*(5) * A Települési, illetve Tájegységi Értéktár Bizottság létrehozásáról vagy a (4) bekezdés szerinti feladatok ellátásával történő megbízásról az érintett települési önkormányzat vagy önkormányzatok a létrehozást, illetve a megbízást követő 30 napon belül tájékoztatja, illetve tájékoztatják a HB-t és az érintett vármegyei értéktár bizottságot vagy bizottságokat.*

*(6) * A települési önkormányzat közigazgatási területén fellelhető, illetve az ott létrehozott nemzeti érték felvételét a települési, tájegységi értéktárba bárki írásban kezdeményezheti az adott érték fellelhetőségének helye szerint illetékes önkormányzat polgármesteréhez címzett javaslatában.*

A Mezőtúri Települési Értéktár Bizottságot 2013-ban hozta létre a képviselő-testület, Szabó András képviselő kezdeményezésére. A bizottság elnöke 2019-ig Szabó András volt, tagok: Pusztai Zsolt, Patkós Éva, Kovács Ferenc, Kudlacsek Zsigmond. Az első öt évben nagy lendülettel vették számba Mezőtúr értékeit, abban az időszakban 40 értéktári elem került elfogadásra. A bizottság tagjai is több előterjesztést készítettek. Fontos megemlíteni, hogy a bizottság elsődleges feladata a beérkezett felterjesztések, javaslatok értékelése, megvitatása és elfogadása vagy éppen elutasítása. A bizottság jogosítványa, hogy a megyei kisugárzásúnak

ítélt értékeinket a vármegyei értéktári bizottsághoz továbbítsa. Jelenleg az alábbi 8 mezőtúri értéktári elem szerepel a vármegyei nyilvántartásban:

- A mezőtúri fazekasság,
- a Túri Vásár,
- a Mezőtúri Képzőművészeti Alkotótelep,
- Kupai Sándor népi fafaragó művész munkássága,
- Mezőtúr környékének holtág-rendszere,
- a Hortobágy-Berettyó Hármasszilip és árvízkapu,
- a Földikutya populáció,
- a Mezőtúri citerásműhely.

Nagy örömünkre szolgál, hogy a mezőtúri fazekasság a Nemzeti Értéktárba is bekerült.

A bizottság vezetője 2019-től Berczeliné Boldog Mária, tagok: Patkós Éva, Pusztai Zsolt, Kudlacsek Zsigmond. Musulin Kornélia – közel egy éve - egészségügyi okok miatt nem tud már részt venni a munkában. A tagok nem részesülnek díjazásban. A bizottság ez évig saját költségvetéssel nem rendelkezett.

A Mezőtúri Települési Értéktár bizottság 2019-ben a Bodoki Fodor Helytörténeti Egyesülettel karöltve „Őrizzük Mezőtúr értékeit!” címmel helyismereti vetélkedőt hirdetett, folytatva a korábbi ezirányú hagyományokat. A versenyt két kategóriában (általános iskolások és civil szervezetek) hirdettük meg, azzal a céllal, hogy ezáltal városunk történelmével, gazdag kulturális és építészeti örökségével minél többen és minél alaposabban megismerkedjenek. Május 10-én 4 diákcsoport mérte össze a tudását, 14-én pedig 5 civil szervezet képviselői versenyeztek, érdemi felkészültséggel és óriási szenvedéllyel. Mindkét vetélkedő a TOP-7.1.1-16-4-081-2 sz. „A helyi hagyományok, kulturális értékek és tudományos ismeretanyag átadását szolgáló oktatási-nevelési és ismeretterjesztő programok” **Értékcseppek a hagyományok tengeréből** című pályázat keretében valósult meg, mely lehetőséget biztosított a versenyző csapatok érdemi díjazására is. Sajnos a pandémia miatt ezek a versenyek a következő években elmaradtak, de tervbe vettük folytatásukat.

A fenti projekt egyik fejezeteként, a Bodoki Fodor Helytörténeti Egyesülettel és az akkor még Újvárosi Hagyományőrző Klubbal karöltve rendeztük meg 2019 szeptemberében a Túri Kubikos Megemlékezés két napos programját, ahol Kovács Ferenc tartott történelmi, földrajzi és néprajzi kitekintésű előadást, Berczeliné Boldog Mária pedig a műsorok koordinátoraként működött közre az Értéktár képviseletében.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat 2021. október 22-én ünnepelte a megye fennállásának 145. évfordulóját. Ennek kapcsán Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Értéknappal címmel szakmai konferencia és kiállítás várta a JNSZ Megyei Önkormányzat és a Megyei Értéktár Bizottság (MÉB) a térség kulturális szakembereit.

A Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Önkormányzat 2022. június 14-én tartotta meg ünnepélyes keretek között a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Értéknapot, melyen a megyei értékek bemutatása között számos plenáris előadásban tájékoztatták a hallgatóságot a legújabb értékfeltárásokról, jó példákról, valamint a megyei új értéktári elemekről. Ezek az ünnepélyes alkalmakon is képviseltük városunkat.

Felkérést kaptunk városunk értékeinek népszerűsítésére a Mezőtúr Város Önkormányzata és a Mezőtúri Közművelődési és Sport Közhasznú Nonprofit Kft. szervezésében megrendezésre került Térségi- Közösségi Piknik-en is. A városházán megtartott nagyszabású eseményre a TOP-5.3.2-17-JN1-2018-00001 azonosító számú, a „Megyei identitásfejlesztés Jász-NagykunSzolnok megyében” elnevezésű projekt keretében valósult meg, 2022. március 10-én. A program keretében a művészeti csoportok fellépése mellett Berczeliné Boldog Mária és Pusztai Zsolt bizottsági tagok tartottak előadást.

Szintén részt vettünk a 2023. március 7-14 között, a martfűi művelődési központban megrendezett megyei Hungarikumok kiállításon, ahol a fazekasságunk állt a tárlat fókuszában. A kiállított anyagot a Túri Fazekas Múzeum biztosította. A megnyitó ünnepségen Patkós Éva alpolgármester asszony képviselte városunkat, a gálaműsoron pedig Berczeliné Boldog Mária vett részt a Mezőtúri Szépkorú Hagyományörző Klub tagjainak társaságában.

A Települési Értéktár Bizottság 2019-2023 között nyolc felterjesztést kapott, melyeket napirendre tűzve megtárgyalt. Hét elemmel gazdagodott az értéktári lista, melyek a következők:

2/2019.(VI.19.) Mezőtúri Települési Értéktár Bizottsági határozat

- **Mezőtúr és Vidéke** Városi Közéleti Lap Mezőtúri Települési Értéktárba való felvételéről (felterjesztő: dr. Keresztes Károly)

3/2019.(VI.19.) Mezőtúri Települési Értéktár Bizottsági határozat

- a **Lámpás**, a Bodoki Fodor Helytörténeti Egyesület honismereti, közművelődési és irodalmi lapjának Mezőtúri Települési Értéktárba való felvételéről (felterjesztő: dr. Keresztes Károly)

4/2019.(VI.19.) Mezőtúri Települési Értéktár Bizottsági határozat

- a **Túri Kalendárium** Mezőtúri Települési Értéktárba való felvételéről (felterjesztő: dr. Keresztes Károly)

2/2020.(X.20.) Mezőtúri Települési Értéktár Bizottsági határozat

- **Trianoni megemlékezések eseményei Mezőtúron** (felterjesztő: dr. Keresztes Károly)

3/2020.(X.20.) Mezőtúri Települési Értéktár Bizottsági határozat

- **„Mezőtúr a XX. században” és a „Mezőtúr régen” digitális fotótár** (felterjesztő: Berczeliné Boldog Mária)

4/2020.(X.20.) Mezőtúri Települési Értéktár Bizottsági határozat

- **Compó, a doktor hal: a mezőtúri Hortobágy-Berettyó Főcsatorna és Peresi holtág jellegzetes hala** (felterjesztő: Metzker Krisztina)

2/2022.(IX.15.) Mezőtúri Települési Értéktár Bizottsági határozat

- **A Kaán Károly Országos Természet- és Környezetismereti verseny** felvétele a mezőtúri Települési Értéktárba (felterjesztő: Berczeliné Boldog Mária). A bizottság egyhangú javaslata alapján az országos verseny vármegyei listára történő felterjesztése folyamatban van.

Mezőtúr város honlapján a Turizmus fejezetben megtalálható a nyilvántartásba vett 48 elem listája, az elmúlt három évben felterjesztésre került anyagok már tartalommal együtt jeleníthetők meg. A korábbi listaelemek tartalommal való feltöltése várhatóan az év végéig

megtörténhet. Továbbá a Bodoki Fodor Helytörténeti Egyesülettel közösen tervezünk egy szabadtéri kiállítást, ahol bemutatnánk városunk értékeit. Erre a Tűri Vásár alkalmával kerülne sor.

Mezőtúr, 2023. április 18.

Berczeliné Boldog Mária
Berczeliné Boldog Mária